# KOMISSION PÄÄTÖS,

**annettu 25 päivänä heinäkuuta 2012,**

**Valtiontuesta N:o SA.33114 (2012/C) (ex. 2011/NN) – Puola väitetty valtiontuki Crist-telakalle**

*(tiedoksiannettu numerolla C(2012) 5057)*

**(Ainoastaan puolankielinen teksti on todistusvoimainen)**

**(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

(2013/9/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti pyytänyt asianomaisia esittämään huomautuksensa ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

## I. MENETTELY

(1) Komissio teki 6 päivänä marraskuuta 2008 kaksi takaisinperintäpäätöstä ([2]), jotka koskevat Gdynian ja Szczecinin telakoille myönnettyä sääntöjenvastaista valtiontukea. Puolan viranomaisille annettiin mahdollisuus soveltaa erityistä myyntimenettelyä, jossa telakoiden omaisuuserät myydään paketteina avoimen, läpinäkyvän ja syrjimättömän tarjouskilpailun avulla ilman ehtoja.

(2) Tuen takaisinperinnän yhteydessä komissio pyysi lisäselvityksiä edellä mainituista tarjouspyyntömenettelyistä. Saatuaan lehdistön kautta tietää, että valtiollinen teollisuuden kehittämisvirasto (Agencja Rozwoju Przemysłu), jäljempänä 'ARP', olisi syyskuussa 2010 myöntänyt Crist S.A. -telakalle, jäljempänä 'Crist' tai 'yritys', lainan, jäljempänä 'toimenpide', eräiden Gdynian telakan omaisuuserien ostamista varten, komissio pyysi Puolan viranomaisilta lisätietoja aiheesta 22 päivänä lokakuuta 2010 pidetyn tapaamisen yhteydessä. Puolan viranomaiset selostivat kantansa kyseiseen toimenpiteeseen ja lupasivat toimittaa siitä kaikki tarvittavat tiedot ja todisteet. Tiedot toimitettiin 25 päivänä marraskuuta 2010 ja 5 päivänä joulukuuta 2011.

(3) Komissio ja Puolan viranomaiset pitivät kokouksen 6 päivänä joulukuuta 2011.

(4) Komission varapuheenjohtaja Joaquín Almunia ja Puolan valtiovarainministeri Aleksander Grad kävivät asiasta kirjeenvaihtoa. Kirjeenvaihto päättyi ministeri Gradin 25 päivänä lokakuuta 2011 päivättyyn kirjeeseen, jossa hän ilmoitti komissiolle, että Gdynian ja Szczecinin telakoiden konkurssimenettely saatettaisiin päätökseen vuoden 2011 lopussa.

(5) Komissio ilmoitti Puolan viranomaisille 25 päivänä tammikuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, että se oli tehnyt päätöksen aloittaa kyseisen toimenpiteen osalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn, jäljempänä 'päätös menettelyn aloittamisesta'.

(6) Päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([3]). Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.

(7) Puolan viranomaiset esittivät huomautuksensa 27 päivänä helmikuuta 2012. Kolmansilta ei ole saatu huomautuksia. Puolan viranomaiset toimittivat lisätietoja 4 ja 5 päivänä kesäkuuta 2012.

## II. TAUSTA

### 1. Tuensaaja

(8) Puolan viranomaisten mukaan Crist on Gdańskissa sijaitseva yksityinen yritys, jonka kaksi sen nykyisistä osakkaista perusti vuonna 1990. Yrityksessä on noin 150 työntekijää, ja lisäksi noin 500 itsenäistä toimeksisaajaa toimittaa sille palveluita. Yrityksen tärkeimmät toimialat ovat laivanrakennus, alusten korjaaminen ja vesitekniset laitteet. Vuosina 2004–2008 yritys suoritti noin 20 alukseen ja muuhun rakentamishankkeeseen liittyviä töitä.

([1]) EUVL C 129, 4.5.2012, s. 9.

([2]) Komission päätös, tehty 6 päivänä marraskuuta 2008, valtiontuesta C 19/05 (ex N 203/05), jonka Puola on myöntänyt Szczecinin telakalle (EUVL L 5, 8.1.2010, s. 1), ja komission päätös, tehty 6 päivänä marraskuuta 2008, valtiontuesta C 17/05 (ex N 194/05 ja PL 34/04), jonka Puola on myöntänyt Gdynian telakalle (EUVL L 33, 4.2.2010, s. 1).

([3]) Ks. alaviite 1.

Yrityksen asiakkaat ovat pääasiassa eurooppalaisia laivanomistajia (Saksasta, Alankomaista, Skandinaviasta ja Puolasta).

(9) Puolan viranomaisten toimittamien tietojen perusteella yrityksen toiminta jakautuu lähinnä kolmelle seuraavalle markkinasegmentille:

— vesitekniikan rakennusmarkkinat: erilaiset merilaitureiden rakentamisessa käytettävät teräsrakenteet,

— uusiutuvan energian markkinat: merellä sijaitsevien tuulivoimapuistojen rakentamisessa käytettävät laitteistot ja elementit,

— offshore-markkinat: merellä sijaitsevat porauslauttoja tukevat etsintä-, tuotanto- ja jalostuslaitteistot ja porauslauttojen teräksiset rakennusmoduulit.

(10) Taulukossa 1 esitetään Cristin tulorakenne markkinasegmenttien mukaan jaoteltuna. Puolan viranomaiset ovat ilmoittaneet komissiolle, että tulorakenne perustuu liiketoimintasuunnitelmaan, jonka mukaan toiminnan painopiste on tarkoitus siirtää perinteisestä laivanrakennusteollisuudesta uusiutuvan energian tuotantoon merellä ja vesitekniikan alalle.

*Taulukko 1*

**Cristin tulorakenne markkinasegmenttien mukaan jaoteltuna**

| Tulolaji | 2009 | 2010 [1] | 2011 |
|---|---|---|---|
| **vesitekniikka** | [17-23] (*) % | [4-6]% | [3-5]% |
| **uusiutuva energia** | [23-28]% | [75-80]% | [67-74]% |
| **offshore** | [21-26]% | [6-8]% | [6-8]% |
| **muut (laivanrakennus)** | [29-34]% | [9-12]% | [17-20]% |

[1] Komissio huomauttaa, että Puolan viranomaisten esittämien, vuotta 2010 koskevien lukujen summa ei ole 100. Komissio arvelee, että tämä pieni epätarkkuus johtuu lukujen pyöristämisestä kahteen desimaaliin.
(*) Liikesalaisuus

(11) Puolan viranomaisten mukaan Crist kymmenkertaisti tulonsa vuosina 2002–2009 niin, että vuonna 2009 ne olivat 383 miljoonaa zlotya (95,75 milj. euroa [4]). Vuonna 2010 tulot laskivat 236 miljoonaan zlotyyn (59 milj. euroa), mutta nousivat vuonna 2011 peräti 630 miljoonaan zlotyyn (157,5 milj. euroa). Taulukossa 2 esitetään yhteenveto Cristin tärkeimmistä taloudellisista tuloksista vuosilta 2007–2009 eli ennen ARP:n myöntämää lainaa, ja vuosilta 2010–2011 eli lainan myöntämisen jälkeen.

*Taulukko 2*

**Cristin tärkeimmät taloudelliset tulokset vuosilta 2007–2011 (miljoonina zlotyina)**

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
|---|---|---|---|---|---|
| **myyntitulot** | 323,41 | 361,06 | 383,77 | 236,48 | 630,29 |
| **myyntivoitto** | 19,10 | 20,80 | 27,10 | 5,5 | 53,1 |
| **liikevoitto** | 20,80 | 19,50 | 25,80 | 15,37 | 49,33 |
| **nettotulos** | 22,20 | 20,10 | 15,50 | 12,62 | 31,66 |
| **poistot** | 2,40 | 3,30 | 4,20 | 5,58 | 10,75 |
| **ylijäämä** | 24,60 | 23,40 | 19,70 | 18,20 | 42,41 |

(12) Puolan viranomaisten mukaan yrityksen lainojen ja vastuiden kokonaismäärä oli vuonna 2011 noin […]* miljoonaa zlotya ([…] milj. euroa). Tähän sisältyi ARP:n myöntämä laina (ks. 3 jakso "Toimenpiteen kuvaus") ja neljän yksityisen pankin eri muodoissa myöntämä taloudellinen tuki. Yritys on tällä hetkellä sitoutunut panemaan täytäntöön 10 sopimusta, joiden yhteenlaskettu arvo on noin […] miljoonaa zlotya ([…] milj. euroa). Lisäksi se neuvottelee muista sopimuksista, joiden yhteenlaskettu arvo on noin […] miljoonaa zlotya ([…] milj. euroa).

## 2. **Ohjelman kuvaus**

(13) Crist haki 27 päivänä toukokuuta 2010 ARP:ltä lainaa (ks. 3 jakso "Toimenpiteen kuvaus") ohjelman "Teollisuuden kehittämisviraston tuki Puolan talouden kehittämisaloitteille", jäljempänä 'ohjelma', alaosiosta "Tuki talouskriisin pahiten uhkaamien alueiden yrityksille".

(14) Ohjelman perusteella voidaan myöntää tukea keskisuurille ja suurille yrityksille, joiden toteuttamien hankkeiden tarkoituksena on vilkastuttaa kysyntää Puolan taloudessa ja jotka sijaitsevat talouskriisin tai vakavien tulvien pahiten uhkaamissa piirikunnissa. Kyseiset piirikunnat määritellään ohjelmassa yksiselitteisesti. Ohjelman säännösten mukaan yksi näistä uhanalaisista piirikunnista on Gdańsk, kun taas Gdynia ei kuulu joukkoon.

[4] Tässä päätöksessä ilmoitetut euromääräiset arvot ovat vain suuntaa-antavia, lukuun ottamatta […] miljoonan euron määrää, joka on Beluga Hochtief Offshoren ja Cristin välisen sopimuksen alun perin euroina ilmaistu arvo. Kaikki zlotyina ilmoitetut määrät on muunnettu euroiksi käyttäen vaihtokurssia 1 euro = 4 zlotya.

(15) Ohjelman mukaan ARP tukee hankkeita ja yritystoimintaa kysynnän vilkastuttamiseksi ja talouden kehittämiseksi. ARP:n on saatava osallistumisestaan kohtuullinen tuotto eli sen rahoitusosuus perustuu markkinaehtoihin. ARP:n myöntämän rahiotustuen enimmäisintensiteetti saa olla enintään 80 prosenttia suunnitellun investoinnin nettoarvosta.

(16) Puolan viranomaisten mukaan ARP ei saa tukea hankkeita, joihin voi sisältyä valtiontukea, paitsi jos kyseessä on hanke, joka liittyy SEUT-sopimuksen 346 artiklassa tarkoitettuun kansalliseen turvallisuuteen ja puolustukseen ([5]).

(17) Ohjelma on osa ARP:n kaupallista toimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa voittoa ja jossa Puolan viranomaisten mukaan sovelletaan samoja standardeja kuin yrityksille tarkoitettujen kaupallisten rahoituspalvelujen markkinoilla. Puolan viranomaisten mukaan tämä toiminta ei liity ARP:n vaikeuksissa oleville yrityksille myöntämään valtiontukeen.

## 3. **Toimenpiteen kuvaus**

(18) Menettelyn kohteena oleva toimenpide käsittää ARP:n Cristille 14 päivänä syyskuuta 2010 myöntämän 150 miljoonan zlotyn (33,4 milj. euron) lainan, jäljempänä 'ARP:n myöntämä laina'. Sen avulla Cristin oli tarkoitus hankkia mm. kuivatelakan käsittävä omaisuuseräpaketti, nk. telakka nro 2. Puolan viranomaisten mukaan ARP:n myöntämän lainan osuus yrityksen lainojen ja vastuiden kokonaismäärästä oli myöntämisajankohtana alle […] prosenttia.

(19) Ohjelman perusteella ARP:n myöntämästä lainasta maksettavan koron on oltava yhtä suuri kuin sovellettava peruskorko korotettuna 0,9–4 prosentin vuotuisella nettokorkomarginaalilla, jäljempänä 'korkomarginaali', kun otetaan huomioon rahoitukseen liittyvät riskit ja tuensaajan tarjoamat vakuudet taulukon 3 mukaisesti.

*Taulukko 3*

**Toimenpiteeseen ohjelman perusteella sovellettava korkomarginaali**

| Rahoitukseen liittyvä riski | Vahvat vakuudet | Kohtalaiset vakuudet | Heikot vakuudet |
|---|---|---|---|
| **vähäinen** | 0,9 % | 1,0 – 1,4 % | 1,5 – 1,8 % |
| **kohtalainen** | 1,0 – 1,4 % | 1,5 – 1,8 % | 1,9 % – 3,3 % |
| **suuri** | 1,5 – 1,8 % | 1,9 % – 3,3 % | 3,4 % – 4,0 % |

(20) ARP:n Cristille myöntämän lainan korkomarginaaliksi määritettiin 1,8 prosenttia. Cristin lainasta maksama kokonaiskorko oli 6,81 prosenttia ([6]). Korko määritettiin peruskoron mukaan, joka oli kolmen kuukauden WIBOR ([7]) (lainan myöntämisajankohtana 3,81 %), mihin lisättiin 1,2 prosenttiyksikköä ja 1,8 prosentin korkomarginaali. ARP määritti korkomarginaaliksi 1,8 prosenttia, koska sekä rahoitustoimenpiteen riskit että sen vakuudet arvioitiin kohtalaisiksi. Taulukossa 3 esitettyjen tietojen mukaan korkomarginaalin piti näin ollen sijoittua 1,5 ja 1,8 prosentin välille. ARP:n myöntämä laina erääntyy 31 päivänä joulukuuta 2015, joten laina-aika on noin 5 vuotta ja 3 kuukautta, sillä laina myönnettiin 14 päivänä syyskuuta 2010.

(21) ARP:n myöntämän lainan vakuudet muodostuvat seuraavista:

— rekisteröity pantti, joka kattaa 100 prosenttia Cristin osakkeista

— kiinteistöomaisuuteen kohdistuva kiinnitys (osa telakasta nro 2)

— rekisteröity pantti irtaimistoon, joka muodostaa osan telakasta nro 2

— Cristin allekirjoittama blankovekseli

— Cristin ilmoitus siitä, että se suostuu vapaaehtoiseen täytäntöönpanoon, sekä

— kunkin osakkaan ilmoitus siitä, että ne suostuvat vapaaehtoiseen täytäntöönpanoon.

(22) Tukiohjelman mukaan vakuuden arvon on oltava vähintään 150 prosenttia ARP:n myöntämän rahoituksen määrästä.

(23) Kolmas tarjouskilpailukierros Gdynian telakan omaisuuserien myymiseksi toteutettiin 15 päivänä syyskuuta 2010. Lehtitietojen mukaan Crist pystyi ARP:ltä saamansa rahoituksen ansiosta lyömään kilpailevan tarjouksen, jonka oli tehnyt Patia (Kyproksella rekisteröity yritys, joka on etuyhteydessä Gdańskin telakan omistavaan ukrainalaiseen ISD-yritykseen). Crist tarjosi omaisuuseräpaketista, jäljempänä 'kuivatelakka', 175 miljoonaa zlotya (43,75 milj. euroa). Kuivatelakan pohjahinnaksi oli asetettu 96,7 miljoonaa zlotya (24,17 milj. euroa).

## III. **SYYT MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISEEN**

(24) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio ilmoitti epäilevänsä, olisiko Crist voinut saada

([5]) Artiklassa määrätään seuraavaa: "Perussopimusten määräykset eivät estä soveltamasta seuraavia sääntöjä: […] b) jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi …".

([6]) Puolan viranomaiset ilmoittivat komissiolle 25 päivänä marraskuuta 2010 päivätyssä kirjeessään virheellisesti, että korkoprosentti määritettiin kuuden kuukauden WIBOR-peruskoron mukaan (eikä kolmen kuukauden WIBOR-koron perusteella) ja että Cristin kokonaiskorko oli 7,02 prosenttia (eikä 6,81). Puolan viranomaiset oikaisivat nämä tiedot 27 päivänä helmikuuta 2012 päivätyllä kirjeellään.

([7]) Warsaw interbankin viitekorko.

tarvitsemansa rahoituksen markkinoilta samanlaisin ehdoin niiden tietojen perusteella, jotka ARP:llä oli käytössään, kun se päätti myöntää yritykselle lainan.

(25) Toimenpiteen alustava analysointi komissiolle toimitettujen tietojen perusteella osoitti, että ARP:n Cristille myöntämä laina saattoi tuoda yritykselle valtion varoihin perustuvaa etua. Komissio totesi olevansa huolestunut seuraavista seikoista: i) lainasta perittävä korko, ii) ARP:n hyväksymät vakuudet, iii) ARP:n soveltama vertailuarvo, iv) Cristin esittämä liiketoimintasuunnitelma ja v) ARP:n Cristiä kohtaan osoittama mahdollinen etuuskohtelu.

(26) Koron osalta komissio ei pystynyt selvittämään, oliko ARP:n myöntämän lainan korkoprosentti (jonka oletettiin menettelyn aloittamisen aikaan olevan 7,02 %) markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen, koska Puolan viranomaiset eivät olleet esittäneet yrityksen luottoluokitusta ja vakuuksien arvoa koskevia perusteita.

(27) Vakuuksien osalta komissiolle ei toimitettu ARP:n ja Cristin välistä lainasopimusta eikä asiantuntija-arvioita vakuudeksi annettavista Cristin osakkeista ja kuivatelakasta. Tämän perusteella komissio katsoi, että Puolan viranomaiset eivät olleet lähtökohtaisesti osoittaneet, että asiantuntija-arviot olisi laadittu varovaisuutta noudattaen ja että markkinataloussijoittaja olisi ollut valmis hyväksymään tällaiset vakuudet.

(28) Vertailuarvon osalta komissio suhtautui epäilevästi siihen, voidaanko […]-pankin lainan perusteella arvioida, että ARP:n myöntämä laina on markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen. Komissio katsoo, että […]-pankin myöntämä laina eroaa ARP:n myöntämästä lainasta seuraavista syistä: i) sillä rahoitettiin uudelleen liiketoimi, jonka Crist oli alun perin rahoittanut omista varoistaan, ii) […]-pankin myöntämä laina on huomattavasti pienempi, ja iii) ARP:n myöntämään lainaan liittyy suurempi riski kuin […]-pankin lainaan, koska sen arvo on suurempi kuin Cristin omien varojen arvo, ja laina-aika on huomattavasti pidempi (viisi vuotta ja kolme kuukautta v. kolme vuotta ja kahdeksan kuukautta).

(29) Liiketoimintasuunnitelman osalta komissio huomautti, että vaikka Cristin taloudellinen tilanne oli lainan myöntämisajankohtana yleensä ottaen hyvä, yrityksen nettotulos oli supistunut jo kolmen vuoden ajan. Kun otetaan huomioon lainaan liittyvä markkinariski, tuotantokapasiteetin mahdollinen ylijäämä ja se, että finanssikriisin vaikutukset tuntuivat toimenpiteen toteuttamisajankohtana täysimääräisinä, komissio suhtautui epäilevästi siihen, olisiko markkinataloussijoittaja ollut valmis myöntämään vastaavan rahoituksen.

(30) Riippumatta siitä, onko tukiohjelma itsessään SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, komissio suhtautui epäilevästi siihen, oliko yrityksen mahdollista saada ARP:n myöntämää tukea ohjelman perusteella, koska laina myönnettiin investoinnin toteuttamiseen Gdyniassa, joka ei kuulu tukiohjelmassa tarkoitettuihin uhanalaisiin piirikuntiin eikä siten ollut ohjelman mukaan tukikelpoinen alue. Komissio pohti myös sitä, oliko ARP:n Cristille myöntämän rahoituksen intensiteetti ohjelmassa määritellyn tuen enimmäisintensiteetin mukainen (ks. johdanto-osan 15 kappale). ARP:n myöntämän lainan määrä oli 150 miljoonaa zlotya (37,5 milj. euroa). Crist maksoi kuivatelakasta 175 miljoonaa zlotya (43,75 milj. euroa). Näiden lukujen perusteella ARP:n myöntämän lainan tuki-intensiteetti oli 86 prosenttia eli enemmän kuin ohjelmassa määritetty enimmäisintensiteetti. Edellä esitetyn perusteella komissio katsoi, että ARP:n tukiohjelman perusteella myöntämä laina on saattanut merkitä Cristin etuuskohtelua.

(31) Edellä esitetyn perusteella komissio suhtautui epäilevästi siihen, olisiko markkinataloussijoittaja myöntänyt Cristille vastaavan rahoituksen. Tämän vuoksi se päätti aloittaa asiassa virallisen tutkintamenettelyn.

## IV. **PUOLAN VIRANOMAISTEN HUOMAUTUKSET**

(32) Puolan viranomaisten mukaan päätös lainan myöntämisestä Cristille perustui kattavaan arvioon yrityksen taloudellisesta ja rahoitustilanteesta, sen liiketoimintasuunnitelmasta ja markkinareferensseistä. Analyysin tulokset osoittavat yksiselitteisesti, että laina vastasi tavanomaisia markkinaehtoja, eli ehtoja, joilla markkinataloussijoittaja suostuisi rahoittamaan tietyn investoinnin. Sen vuoksi ARP:n Cristille myöntämä laina ei Puolan viranomaisten mukaan ole valtiontukea.

### 1. **Lainakorko**

(33) Puolan viranomaiset selittivät, että ARP:n lainapäätöstä edelsi kolmivaiheinen arviointiprosessi, jossa tarkasteltiin yrityksen taloudellista ja rahoitustilannetta niiden edellytysten valossa, jotka vallitsevat yrityksille tarjottavien kaupallisten rahoituspalvelujen markkinoilla. Ensimmäisessä vaiheessa riippumaton ulkopuolinen neuvonantaja teki alustavan luottokelpoisuusarvioinnin, jonka perusteella yritys pääsi seuraavaan vaiheeseen eli yksityiskohtaisempaan arviointiin. Toisessa vaiheessa tarkasteltiin yrityksen kolmea edellistä tilikautta ja tulosennusteita. Lisäksi arvioitiin taloudellisia suhdelukuja ja määrällisiä tunnuslukuja, kuten maksuvalmiussuhdetta, nettomyynnin ja kokonaistulojen suhdetta, pääomarakennetta, kannattavuutta ja kehitystä, sekä laadullisia tunnuslukuja, kuten johtoa, markkinariippuvuutta ja ehdotettujen vakuuksien laatua. Viimeisessä arviointivaiheessa määritettiin korkomarginaali soveltamalla asiantuntija-analyysiin perustuvaa mallia, jossa otetaan huomioon riskit ja ehdotetut vakuudet.

Cristin luottokelpoisuus

(34) Puolan viranomaiset korostivat, että kun tarkastellaan Cristin tunnuslukujen kehitystä vuosina 2006–2009 (ks. taulukko 4), yrityksen taloudellinen ja rahoitustilanne lainan hakuajankohtana oli asiantuntijoiden suorittaman analyysin perusteella hyvä.

*Taulukko 4*

**Cristin taloudelliset tulokset vuosilta 2006–2009 (miljoonina zlotyina)**

| | 2006 | 2007 | Kehitys | 2008 | Kehitys | 2009 | Kehitys |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **myyntivoitto** | 21,20 | 19,10 | **90,09 %** | 20,8 | **108,90 %** | 27,10 | **130,29 %** |
| **liikevoitto** | 20,90 | 20,80 | **99,52 %** | 19,50 | **93,75 %** | 25,80 | **132,31 %** |
| **nettotulos** | 16,50 | 22,20 | **134,55 %** | 20,10 | **90,54 %** | 15,50 | **77,11 %** |
| **poistot** | 1,97 | 2,40 | **121,83 %** | 3,30 | **137,50 %** | 4,20 | **127,27 %** |
| **ylijäämä** | 18,47 | 24,60 | **133,19 %** | 23,40 | **95,12 %** | 19,70 | **84,19 %** |
| **myyntitulot** | 228,75 | 323,41 | **141,38 %** | 361,06 | **111,64 %** | 383,77 | **106,29 %** |

(35) Nettotuloksen supistuminen vuosina 2008 ja 2009 johtui Puolan viranomaisten mukaan liiketoimintamallin muutoksesta, kun yritys alkoi hyväksyä arvoltaan suurempia sopimuksia, joiden kannattavuus on parempi, mutta joiden täytäntöönpanoaika on toisaalta pidempi, 12–15 kuukautta. Tämä tarkoittaa, että suurimmat voitot saadaan siinä vaiheessa, kun tuote saadaan valmiiksi ja luovutetaan tilaajalle.

(36) ARP arvioi Cristin esittämää liiketoimintasuunnitelmaa useilla eri tasoilla. Puolan viranomaisten mukaan liiketoimintasuunnitelma laadittiin yhteistyössä […]:n kanssa, ja sen arvioinnin laati […], jäljempänä '[…]', kun taas ARP:n asiantuntijat laativat asiakirjaa koskevan yksityiskohtaisen arvioinnin, mukaan lukien oletukset ja odotetut tulokset. Puolan viranomaiset huomauttivat, että kaikki liiketoimintasuunnitelmaa koskevat arviot olivat myönteisiä ja että Cristin todelliset tulokset vahvistivat niiden oikeellisuuden, koska nämä tulokset olivat ennusteiden mukaisia tai jopa ylittivät ennusteet. Puolan viranomaiset selittivät myös, että Cristin esittämät optimistiset talousennusteet olivat uskottavia ja että yrityksen tekemät sopimukset tukivat niitä.

(37) Investoinnin kannattavuuden osalta Puolan viranomaiset toimittivat yksityiskohtaisen selvityksen kassavirtojen, nettonykyarvon (NPV) ja sisäisen korkokannan (IRR) perusteella lasketuista tunnusluvuista jotka kaikki olivat korkeita. Kuivatelakan ostoa 150 miljoonalla zlotylla koskevan hankkeen nettonykyarvo oli […] miljoonaa zlotya ja sisäinen korkokanta […] prosenttia. Puolan viranomaiset lisäsivät myös, että vaikka kuivatelakan ostohinta oli lopulta 175 miljoonaa zlotya, liiketoimen taloudelliset suhdeluvut olivat edelleen erittäin korkeat (nettonykyarvo […] miljoonaa zlotya ja sisäinen korkokanta […] prosenttia).

(38) Edellä esitettyjen analyysien perusteella ARP määritti yrityksen luottokelpoisuuden kolmivaiheisessa sisäisessä arviointimenettelyssä. Arvioinnin mukaan Cristin riskitaso oli kohtalainen ja taloudellinen luotettavuus hyvä ja yrityksellä oli riittävät valmiudet selviytyä velvoitteistaan pidemmällä aikavälillä. Arvioinnin mukaan yritys myös pystyisi sietämään hyvin pitkäaikaisia epäedullisia taloudellisia edellytyksiä. Puolan viranomaisten mukaan ARP:n soveltama arviointimenettely vastaa viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenetelmästä annettua komission tiedonantoa ([8]), jäljempänä 'viitekorkoja koskeva tiedonanto'. ARP:n käytettävissä olevien tietojen perusteella yrityksen katsottiin vastaavan luottoluokituslaitos EuroRatingin luokitusta BBB (hyvä). Varovaisuussyistä Puolan viranomaiset päättivät kuitenkin käyttää viitekorkoja koskevan tiedonannon soveltamisen tulosten tarkistamisessa luokitusta BB.

Vakuudet

(39) Puolan viranomaisten mukaan Crist oli tarjonnut seuraavat vakuudet: rekisteröity pantti, joka kattaa 100 prosenttia Cristin osakkeista, kiinteistöomaisuuteen kohdistuva kiinnitys (osa telakasta nro 2), rekisteröity pantti irtaimistoon, joka muodostaa osan telakasta nro 2, Cristin allekirjoittama blankovekseli, Cristin ilmoitus siitä, että se suostuu vapaaehtoiseen täytäntöönpanoon, sekä kunkin osakkaan ilmoitus siitä, että ne suostuvat vapaaehtoiseen täytäntöönpanoon.

(40) Puolan viranomaiset esittivät Cristin osakkeita koskevan asiantuntija-arvion, jonka oli laatinut […] soveltaen kahta menetelmää: omaisuuseriin perustuva arvio (mukautettu nettoarvomenetelmä) 29 päivältä heinäkuuta 2010 ja

([8]) EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6.

tuloihin perustuva arvio (diskontattu kassavirta mukautetun nykyarvon perusteella) 1 päivältä elokuuta 2010. Arviointien tulokset poikkesivat toisistaan merkittävästi. Ensimmäisen arvioinnin perusteella osakkeiden arvo oli […] miljoonaa zlotya ja toisen arvioinnin perusteella lähes […] miljoonaa zlotya. Samaan aikaan Puolan viranomaiset toimittivat 3 päivänä elokuuta 2010 päivätyn toisen asiakirjan, jossa […] osoitti, että mukautettuun nettoarvomenetelmään perustuva arvo oli lähempänä yrityksen likvidaatioarvoa eikä siten edustanut Cristin (eikä varsinkaan sen oman pääoman) todellista arvoa. […] katsoi, että yrityksen todellinen arvo on […] miljoonaa zlotya.

(41) Vakuuden toisen osan eli kiinteistöomaisuutta koskevan kiinnityksen osalta Puolan viranomaiset esittivät riippumattoman asiantuntijan 4 päivänä maaliskuuta 2009 laatiman arvion, jonka mukaan kyseisen omaisuuserän markkina-arvo oli 169,5 miljoonaa zlotya (tai 84,7 miljoonaa zlotya pakkomyyntitilanteessa). Lisäksi ARP vaati tammikuussa 2011 riippumattoman asiantuntijan laatimaan liiketoimen jälkeistä tilannetta koskevan arvion, joka toimitettiin niin ikään komissiolle. Tämän arvion mukaan kiinnitetyn kiinteistöomaisuuden arvo oli […] miljoonaa zlotya.

(42) Vastauksena komission epäilyyn siitä, vastaako Cristin kuivatelakasta kolmannella tarjouskilpailukierroksella maksama hinta (175 milj. zlotya) vakuuden arvoa, Puolan viranomaiset ehdottivat, että vakuuden markkina-arvoksi katsottaisiin 166 miljoonaa zlotya, joka oli tarjouskilpailuun osallistuneen toisen yrityksen, Patian, vastatarjous.

(43) Lisäksi Puolan viranomaiset katsoivat, että vakuuden arvoa vahvistaa se, että vakuus muodostuu erityyppisistä omaisuuseristä (kiinteistö, irtain omaisuus ja rahoitusvarat), ja se, ettei mihinkään näistä omaisuuseristä kohdistunut ennen lainan myöntämistä mitään rasitteita.

(44) Puolan viranomaiset esittivät yhteenvetona, että eri arvioiden perusteella lainavakuuden arvo sijoittui […] miljoonan zlotyn ja […] miljoonan zlotyn välille (ks. taulukko 5). ARP oli kuitenkin ehdottanut sisäistä arviointiaan varten, että Cristin tarjoaman vakuuden arvo määritettäisiin kohtalaiseksi (ks. taulukko 3). Viitekorkoja koskevassa tiedonannossa esitettyihin periaatteisiin viitaten (ks. taulukko 6) Puolan viranomaiset ilmoittivat, että vakuuden kokonaisarvo on markkina-arvon mukaisesti […] miljoonaa zlotya ([9]) ja muodostaa […] prosenttia myönnetystä lainasta. Tämä vakuusarvo on huomattavasti suurempi kuin lainan määrä. Se vastaa viitekorkoa koskevassa tiedonannossa esitettyä luokitusta ”hyvä vakuustaso”, koska oletettu tappio-osuus siinä tapauksessa, että lainaa ei makseta takaisin (velvoitteen laiminlyönnistä johtuva menetys, LGD), olisi 0.

*Taulukko 5*

**Vakuuksien yhteenlaskettu arvo arviointimenetelmän mukaan**

| | | | Vakuuden kohde ja arviointimenetelmä | |
|---|---|---|---|---|
| | | | Cristin osakkeet Omaisuuseriin perustuva menetelmä (mukautettu nettoarvomenetelmä) | Cristin osakkeet Tuloihin perustuva menetelmä (mukautettu nykyarvomenetelmä) |
| | | Arvo (zlotyina) | […] | […] |
| Vakuuden kohde ja arviointimenetelmä | Telakka nro 2<br>Markkinamenetelmä (tulojen perusteella) | 169 471 000 | **YHTEENSÄ:**<br>[…] | **YHTEENSÄ:**<br>[…] |
| | Telakka nro 2<br>Arvo pakkomyynti-tilanteessa | 84 735 500 | **YHTEENSÄ:**<br>[…] | **YHTEENSÄ:**<br>[…] |
| | Telakka nro 2<br>Markkinamenetelmä (tulojen perusteella) | 180 439 000 | **YHTEENSÄ:**<br>[…] | **YHTEENSÄ:**<br>[…] |
| | Telakka nro 2<br>Viimeisen vastatarjouksen arvo | 166 000 000 | **YHTEENSÄ:**<br>[…] | **YHTEENSÄ:**<br>[…] |

([9]) Crist yhdistää (asiantuntijan suositteleman) tuloihin perustuvan arvion, joka on […] miljoonaa zlotya, ja kiinteistöomaisuuden kiinnityksen (osa telakasta nro 2), jonka arvo on asiantuntijan mukaan 169,5 miljoonaa zlotya.

(45) Puolan viranomaiset toimittivat myös selvityksen, jonka […] on laatinut toukokuussa 2012 eli toimenpiteen toteuttamisen jälkeen. Siinä on muun muassa tarkistettu […]:n arviot, jotka olivat ARP:n käytettävissä liiketoimen toteuttamisen aikaan. Puolan viranomaiset kiinnittävät huomiota nettoarvomenetelmän kriittiseen arviointiin: […] ei ole ottanut arviossa lainkaan huomioon aineetonman omaisuuden, kuten täytäntöönpanemattomien sopimusten, asiakassuhteiden ja työvoiman, arvoa, joka saattaa olla huomattava ja voisi parantaa arvioinnin tulosta. […]:n päätelmänä onkin, että Cristin oma pääoma on arvioitu liian pieneksi. Tuloihin perustuvan arviointimenetelmän osalta Puolan viranomaiset huomauttavat, että […]:n esittämä arvio vastaa jokseenkin […]:n esittämää arviota (noin […] miljoonaa zlotya).

Lainakorko

(46) ARP arvioi lainan myöntämistä varten sekä yrityksen luottoriskin että sen tarjoamat vakuudet kohtalaisiksi. Tämän perusteella ARP myönsi lainan 6,81 prosentin korolla, joka saadaan laskemalla yhteen peruskorko (kolmen kuukauden WIBOR (3,81 %), johon lisätään 1,2 %) ja taulukossa 3 esitetyn mallin mukainen korkomarginaali eli 1,8 prosenttia.

(47) ARP:n omiin sääntöihin perustuvien laskelmien lisäksi Puolan viranomaiset ovat toimittaneet lisäselvityksiä, jotka perustuvat viitekorkoa koskevassa tiedonannossa määriteltyjen markkinakorkoa kuvaavien korkojen määrittämiseen (ks. taulukko 6).

*Taulukko 6*

**Korkomarginaalit peruspisteinä viitekorkoja koskevan tiedonannon mukaisesti**

| | Vakuustaso | | |
|---|---|---|---|
| Luokitus | Hyvä | Tavanomainen | Heikko |
| **Erittäin hyvä (AAA-A)** | 60 | 75 | 100 |
| **Hyvä (BBB)** | 75 | 100 | 220 |
| **Tyydyttävä (BB)** | 100 | 220 | 400 |
| **Heikko (B)** | 220 | 400 | 650 |
| **Huono / Yritys taloudellisissa vaikeuksissa (CCC tai huonompi)** | 400 | 650 | 1 000 |

(48) Puolan viranomaiset totesivat, että kun otetaan huomioon komission julkaisema Puolaa koskeva viitekorko (4,49 %), Cristin luottoluokitus (BB) ja hyvä vakuustaso (ks. johdanto-osan 44 kappale), lainakoron pitäisi olla vähintään 5,49 prosenttia. Puolan viranomaiset korostivat tämän vuoksi, että ARP:n soveltama 6,81 prosentin korko on 132 peruspistettä korkeampi kuin viitekorkoja koskevassa tiedonannossa määritetty viitekorko, joka on 5,49 prosenttia.

(49) Puolan viranomaisten toimittama […]:n kertomus käsittää kahden eri asiantuntijamenetelmän perusteella laaditun yksityiskohtaisen arvion Cristin luottoluokituksesta toimenpiteen toteuttamisajankohtana. […] on kehittänyt luottoluokitusmalleja liikepankkien käyttämien luottopisteytys- ja luottoluokitusmallien pohjalta. Kertomuksessa arvioidaan, että Cristin luottoluokitus on tasoa (BB-B). […]:n näkemyksen mukaan lainakorko on kuitenkin riittävä, kun otetaan huomioon arvokkaat vakuudet, jotka yhdessä nostavat vakuustason hyväksi.

2. **Vertailuarvo**

(50) Puolan viranomaisten mukaan Cristin lopullista korkoprosenttia ei määritetty yksinomaan […]-pankin myöntämän lainan, vaan ennen muuta sisäisen arviointijärjestelmän perusteella. Viranomaiset huomauttivat, että vaikka lainat olivat erilaisia, ARP:n ja […]-pankin korkoprosenttia koskevat päätelmät ovat samansuuntaisia.

(51) Puolan viranomaiset esittivät myös yleisen huomautuksen, jonka mukaan Cristille myönnetylle lainalle on sen suuruuden vuoksi (150 miljoonaa zlotya) käytännössä mahdotonta löytää Puolan markkinoilta ihanteellista vertailuarvoa. Puolan viranomaiset viittasivat yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-296/97, *komissio v. Alitalia*, antamaan tuomioon, jonka mukaan Cristille mahdollisesti aiheutunutta etua on arvioitava suhteessa vastaavaan, ei samanlaiseen lainaan.

(52) Puolan viranomaiset vertasivat lainoja toisiinsa (ks. jäljempänä taulukko 7) ja ꝉ muistuttivat, että ne on myönnetty vuonna 2010 ja että […]-pankin vaatima korko oli jopa pienempi (6,68 %) kuin ARP:n vaatima korko (6,81 %) ja että […]-pankin lainapäätökseen liittyvä riski oli suurempi. Puolan viranomaisten mukaan kyseinen toimenpide muodostaa siten merkityksellisen vertailuarvon.

*Taulukko 7*

**[…]-pankin ja ARP:n Cristille myöntämien lainojen vertailu**

| | […]-pankin myöntämä laina | ARP:n myöntämä laina |
|---|---|---|
| **Määrä** | […] zlotya | 150 000 000 zlotya |
| **Myöntämispäivä** | 18.2.2010 | 14.9.2010 |
| **Laina-aika** | 3 v. 10 kk | 5 v. 3 kk |
| **Korko** | 6,62 % | 6,81 % |
| **Vakuuden arvo** | […] zlotya | […] zlotya |

| | […]-pankin myöntämä laina | ARP:n myöntämä laina |
|---|---|---|
| **Kehitysnäkymät** [1] | […] zlotya | […] zlotya |
| **Muut riskit** | Ei varmuutta siitä, että kuivatelakka (telakka nro 2) saadaan ostettua ja että sinne voidaan perustaa täysimääräinen tuotantolinja. | Kuivatelakan (telakka nro 2) hankintaa ja siten täysimääräisen tuotantolinjan perustamista varten myönnetty laina. |

[1] Tehtyjen sopimusten arvo rahoitussopimuksen allekirjoittamisajankohtana.

(53) Luottoriskin osalta Puolan viranomaiset huomauttivat, että […]-pankki ja ARP tekivät päätöksensä saman liiketoimintasuunnitelman perusteella, jossa mainitaan telakoiden nro 1 ja 2 hankinta. Siksi tämän tuotantolinjan loppuunsaattamiseen liittyvä riski oli suurempi ennen ensimmäisen liiketoimen toteuttamista (vaikka […]-pankki ainoastaan uudelleenrahoitti liiketoimen, jonka Crist kattoi ensin omista varoistaan). ARP:n myöntämä laina, joka mahdollisti telakan nro 2 hankkimisen, tosiasiassa varmisti, että Crist pystyi panemaan täytäntöön uuden liiketoimintasuunnitelman, jonka mukaan yritys siirtyy perinteisestä telakkateollisuudesta uusiutuvia energialähteitä hyödyntävään offshore-teollisuuteen. Lisäksi Puolan viranomaiset huomauttivat, että […]-pankki myönsi Cristille lainaa ennen kuin yritys oli allekirjoittanut Beluga Hochtiefin kanssa erittäin kannattavan sopimuksen Cristin siihenastisen historian arvokkaimmasta liiketoimesta (arvo […] milj. euroa). Tämä paransi entisestään yrityksen luottokelpoisuutta siinä vaiheessa kun ARP teki lainapäätöksensä.

(54) Toisaalta Puolan viranomaiset korostivat, että ARP otti lainapäätöstä tehdessään tarkoin huomioon myös muita tietoja. Puolan viranomaiset mainitsivat esimerkkinä sen, että Crist oli ARP:n ja […]-pankin myöntämän rahoituksen lisäksi pitänyt jo vuosien ajan yllä hyviä suhteita useisiin muihin rahoituslaitoksiin, jotka turvasivat yrityksen toiminnan rahoituksen ([10]). Tämä vahvistaa, että Crist olisi pystynyt saamaan rahoitusta pääomamarkkinoilta lainan myöntämisajankohtana. Todisteeksi tästä Puolan viranomaiset esittivät esimerkkejä luotto- ja vakuusrajoista, joita eri rahoituslaitokset olivat määrittäneet Cristiä varten toimenpiteen toteuttamisen aikaan.

(55) Lopuksi Puolan viranomaiset kiinnittivät komission huomion Puolan kansallisen keskuspankin korkoprosenttitaulukkoon syyskuulta 2010. Taulukossa julkaistaan määräajoin talouden toimijoille myönnettyjen uusien zlotymääräisten lainojen keskimääräiset korkoprosentit. Sen mukaan yli 4 miljoonan zlotyn lainoista, joiden korko vaihtuu enintään kolmen kuukauden välein (kuten Cristin tapauksessa), perittiin korkoa keskimäärin 5,4 prosenttia, eli vähemmän kuin ARP:n Cristiltä vaatima korko.

([10]) Cristillä oli käytettävissään useita muita ulkopuolisia yksityisiä rahoituslähteitä. Näitä olivat mm. […]-, […]-, […]-, […]-, […]- ja […]-pankkien myöntämät luotot ja takaukset, joiden arvo oli vuonna 2010 yli […] zlotya ja vuonna 2011 yli […] zlotya.

### 3. **Liiketoimintasuunnitelma**

(56) Puolan viranomaiset toimittivat komissiolle Cristin liiketoimintasuunnitelman, jäljempänä 'liiketoimintasuunnitelma'. Puolan viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että ennen kuin ARP myönsi Cristille lainan, se kuuli yrityksen liikekumppaneita ([…] ja […]) sekä yksityisiä pankkeja ja sai vastausten perusteella vahvistuksen Cristin taloudellisesta luotettavuudesta. Puolan viranomaiset toimittivat komissiolle nämä yksityisten pankkien vahvistuskirjeet sekä […]:n laatiman analyysin Cristin liiketoimintasuunnitelman täytäntöönpanosta ajalta ennen ARP:n lainapäätöksen tekemistä.

(57) Liiketoimintasuunnitelmassa oletetaan, että investointihankkeen nettonykyarvo on […] miljoonaa zlotya ([…] milj. euroa) ja sisäinen korkokanta […] prosenttia. Arviot perustuvat olettamukseen, että yritys maksaa kuivatelakasta 150 miljoonaa zlotya. Vastauksena menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitettyyn komission huomautukseen, jonka mukaan lopullinen hinta oli todellisuudessa 175 miljoonaa zlotya, Puolan viranomaiset esittivät […]:n laatiman analyysin, joka osoittaa, että liiketoimen toteuttamisajankohtana saatavilla olevien tietojen mukaan investoinnin nettonykyarvo oli […] miljoonaa zlotya ja sisäinen korkokanta […] prosenttia. […] lisää, että nykytietojen perusteella nettonykyarvo on […] miljoonaa zlotya ja sisäinen korkokanta […] prosenttia.

(58) Samassa analyysissa kuvataan Cristin markkinatilannetta ja yrityksen kehitysnäkymiä. Sen mukaan Crist on muuttanut tuotantoprofiiliaan perinteisestä telakkateollisuudesta erityistarpeisiin räätälöityjen alusten ja merellä käytettävien tuotantoalustojen ja elementtien rakentamiseen. Tämän liiketoimintastrategian avulla Crist löysi markkinaraon, jonka kautta se voi osallistua Pohjanmeren offshore-hankkeisiin ja saada runsaasti mahdollisuuksia dynaamiseen kehitykseen. […] esitti päätelmänään, että yritys toimii alalla, jolla on huomattavat kehitysmahdollisuudet.

(59) Puolan viranomaisten mukaan ARP teki asiantuntijoiden laatiman liiketoimintasuunnitelman analyysin perusteella seuraavat päätelmät: vuodesta 2008 jatkuneesta talouskriisistä huolimatta yrityksen taloudelliset tulokset kolmelta viime vuodelta ovat positiiviset, sen allekirjoittamat ja neuvottelemat sopimukset kertovat nopeasta kehityksestä, sen talousennusteet ovat saaneet myönteisen arvion ja osoittavat yrityksen pystyvän maksamaan lainansa takaisin.

(60) Lopuksi Puolan viranomaiset huomauttivat, että yrityksen nettovoitto vuonna 2010 oli 12,6 miljoonaa zlotya (2,8 milj. euroa) ja vuonna 2011 puolestaan 31,6 miljoonaa zlotya (7,03 milj. euroa). Yrityksen nettotulos ylitti siis liiketoimintasuunnitelmassa esitetyt luvut […]kertaisesti. Vastaavasti yrityksen taseen loppusumma oli vuoden 2011 lopussa noin […] prosenttia ennakoitua suurempi.

### 4. **Yrityksen saama etuuskohtelu**

(61) Väitteeseen ARP:n Cristille osoittamasta etuuskohtelusta Puolan viranomaiset vastasivat ensisijaisesti toteamalla, että yritys täytti tukiohjelmassa asetetut tukikelpoisuusehdot, koska sen päätoimipaikka ja kaksi sen toimipistettä sijaitsevat Gdańskissa. Gdyniassa sijaitseva investointi, joka sen sijaan ei ollut tukikelpoinen, ei merkinnyt yrityksen toiminnan siirtymistä vaan sen maantieteellistä laajentumista.

(62) Puolan viranomaiset toistivat rahoituksen määrää koskevan näkemyksensä, jonka mukaan Cristin ARP:ltä saama rahoitus ei ylittänyt ohjelmassa asetettua 80 prosentin enimmäismäärää. Puolan viranomaiset vakuuttivat, että yrityksen investointisuunnitelmassa esitetty kokonaispanos oli 188,2 miljoonaa zlotya, mikä kattoi sekä kuivatelakan (telakka nro 2) että alusrunkojen kokooma-alustan (telakka nro 1) hankinnan. Puolan viranomaisten mukaan molemmat investoinnit kuuluvat samaan tuotantolinjaan, jonka ansiosta Crist voi tehokkaasti suunnata toimintansa uusiutuvan energian ja offshore-rakentamisen markkinoille. Vain täysimittaisen investointisuunnitelman avulla Crist pystyi muuttamaan tuotantoprofiiliaan perinteisestä telakkateollisuudesta erityistarpeisiin räätälöityjen alusten ja merellä sijaitsevien tuulipuistojen tuotantoalustojen ja elementtien rakentamiseen.

(63) ARP:n myöntämä laina (150 milj. zlotya) on Cristin kokonaisinvestoinnista (213,2 milj. zlotya ([11])) 70 prosenttia, eli huomattavasti vähemmän kuin ohjelmassa vahvistettu 80 prosentin enimmäismäärä.

(64) Lopuksi Puolan viranomaiset huomauttivat, että ohjelma, josta Cristille myönnetty laina rahoitettiin, ei ole luonteeltaan valtiontukea vaan kaupallinen. Puolan viranomaisten mukaan ARP:n päätöksiä tiettyjen hankkeiden rahoittamisesta ovat kaupallisten kriteerien perusteella arvioineet asiantuntijat, joilla on kokemusta Puolan suurimmista rahoituslaitoksista.

## V. **ARVIOINTI**

### 1. **SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaolo**

(65) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan ”jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan”.

(66) Kansallinen toimenpide katsotaan valtiontueksi, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät: 1) toimenpiteen tuoma tuki perustuu valtion varoihin, 2) tuki on myönnetty valikoivasti, ja 3) toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

#### 1.1 *Toimenpiteestä koituva etu*

(67) Jotta voitaisiin määrittää, onko tarkastelun kohteena oleva toimenpide tukea, on ensin selvitettävä, saiko Crist sen myötä sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi voinut saada tavanomaisissa markkinaolosuhteissa eli olisiko markkinataloussijoittaja myöntänyt sille vastaavan rahoituksen.

*Lainakorko*

(68) Voidakseen selvittää, onko tarkasteltavana oleva toimenpide markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen, komissio arvioi, olisiko yksityinen luotonantaja myöntänyt Cristille vastaavan lainan niiden tietojen perusteella, jotka ARP:llä oli käytettävissään lainapäätöksen tekoajankohtana.

(69) Kuten johdanto-osan 33 kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa esitetään, Puolan viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että ARP arvioi ennen lainan myöntämistä Cristin taloudellisen ja rahoitustilanteen tarkkaan yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa, jotta yrityksen luottokelpoisuus saataisiin määritettyä. ARP määritti Cristin luottokelpoisuuden omien sisäisten järjestelmiensä perusteella kohtalaiseksi, mikä Puolan viranomaisten mielestä vastaa viitekorkoja koskevan tiedonannon mukaisessa luokituksessa vähintään arvosanaa BB (tyydyttävä).

(70) Vakuuksien osalta Puolan viranomaiset esittivät kaikki asiantuntija-arviot ja toimittivat yksityiskohtaiset selvitykset kustakin lainavakuuteen kuuluvasta omaisuuserästä (ks. johdanto-osan 39–45 kappale). Näiden arvioiden mukaan osakkeista muodostuvan pantin arvo on […] miljoonaa zlotya, minkä lisäksi kuivatelakkaa koskevasta kiinnityksestä muodostuu yli […] miljoonan zlotyn erä. Kun lisäksi otetaan huomioon, että ohjelmassa asetetun ehdon mukaan vakuuden on katettava vähintään 150 prosenttia rahoituksesta, ARP katsoi Cristin tarjoamat vakuudet kohtalaisiksi ja arvioi niiden kattavan luottoriskin hyvin. Puolan viranomaiset pitivät tätä menettelyä kuitenkin liian varovaisena ja vakuuttivat, että riippumattoman asiantuntijan mukaan vakuuksien arvo on hyvä.

([11]) Tämä määrä käsittää 38,2 miljoonaa zlotya telakasta nro 1 ja 175 miljoonaa zlotya telakasta nro 2.

(71) Riskin ja vakuuksien kohtalaisen tason perusteella ARP lopulta myönsi lainan 6,81 prosentin korolla, joka on laskettu lisäämällä peruskorkoon (kolmen kuukauden WIBOR, johon on lisätty 1,2 %) 1,8 prosentin korkomarginaali (ks. taulukko 3). Puolan viranomaisten mukaan tämä korkoprosentti ylittää viitekorkoa koskevan tiedonannon perusteella määritettävän vähimmäiskoron (ks. taulukko 6 ja johdanto-osan 46–49 kappale). Komissio toteaa, että vaikka Puolan viranomaiset käyttävät laskelmissaan ”hyvää vakuustasoa”, väite pitää paikkansa myös sovellettaessa ARP:n käyttämää kohtalaisia (tai tavanomaisia) vakuuksia koskevaa arviota: peruskorko korotettuna 220 peruspisteellä eli 6,69 prosenttia.

(72) Komissio toteaa yleisenä huomautuksena, että sen menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä alun perin esittämät korkoprosenttia koskevat epäilykset johtuivat pääasiassa siitä, ettei yrityksen luottoluokituksen ja vakuustason määrityksestä ollut esitetty todisteita. Komissio katsoo tältä osin, että Puolan viranomaiset ovat vastauksessaan toimittaneet asiaa koskevat tiedot, jotka ARP:llä oli käytössään ennen lainan myöntämistä. Puolan viranomaiset ovat toimittaneet myös jälkikäteisarvion kiinnitetystä kiinteistöstä sekä kertomuksen, jonka yritys […] laati toimenpiteen toteuttamisen jälkeen, mutta joka perustui lainapäätöksen tekoajankohtana käytettävissä olleisiin tietoihin.

(73) Vakuuksien osalta komission laatimassa arviossa keskityttiin siihen, oliko asiantuntija-arviot laadittu sellaista varovaisuutta noudattaen, että markkinataloussijoittaja olisi hyväksynyt tarjotut vakuudet. Komissio huomauttaa tältä osin, että Cristin osakkeita koskevat arviot vaihtelevat huomattavasti sovelletusta arviointimenetelmästä riippuen (ks. johdanto-osan 40 kappale). Komissio myös kiinnittää huomiota yrityksen […] kielteiseen arvioon, jonka mukaan omaisuuserän nettoarvo oli […] miljoonaa zlotya. Arviossa sivuutetaan eräät olennaiset tekijät (ks. johdanto-osan 45 kappale), minkä seurauksena Cristin oman pääoman arvo on arvioitu todellista pienemmäksi. Lisäksi komissio toteaa, että sekä […]:n että […]:n laatimat arviot, jotka perustuvat ns. APV-menetelmään (mukautettu nykyarvomenetelmä), antavat tulokseksi saman päätelmän (eli että arvo on noin […] milj. zlotya). Molemmat riippumattomat asiantuntijat katsovat, että kyseistä menetelmää on pidettävä edustavimpana. Lisäksi Puolan viranomaiset ehdottivat toimittaessaan kyseisiä arvioita komissiolle, että kuivatelakkaa koskevien vakuuksien arvon katsottaisiin vastaavan Patia-yrityksen tarjouskilpailumenettelyn kolmannella kierroksella tekemää 166 miljoonan zlotyn vastatarjousta. Komissio katsoo, että tämä vastaavuus perustuu siihen markkina-arvoon, jonka Cristin kilpaileva yritys oli valmis maksamaan kuivatelakasta siinä tapauksessa, että kyseinen omaisuuserä myytäisiin pakkomyyntitilanteessa.

(74) Ottamatta kantaa siihen, mitä arviota olisi pitänyt noudattaa, komissio toteaa, että ARP:llä oli käytettävissään tarjottujen vakuuksien laadusta useita erilaisia arvioita. Vain kaikkein pessimistisimmän arvion mukaan vakuuksien arvo oli alle 150 prosenttia myönnettävän lainan määrästä, ja asiantuntijoiden suositusten mukaan vakuudet riittivät kattamaan luottoriskin.

(75) Yrityksen luottoluokituksen osalta komissio suhtautui kriittisesti Puolan viranomaisten esittämiin todisteisiin, jotka olivat ARP:n käytettävissä ennen lainapäätöksen tekemistä. Komissio toteaa, että ARP oli tehnyt Cristin luottoluokitusta koskevan sisäisen asiantuntija-arvionsa laatimisen yhteydessä yrityksen taloudellisista suhdeluvuista kattavan analyysin, joka käsitti maksuvalmiuden, liikevaihdon, pääomarakenteen ja kannattavuuden. Lisäksi ARP:n analyysissa tarkasteltiin muun muassa kassavirtaa, rahoitusennusteita, investoinnin tehokkuutta, kannattavuuskynnystä ja hankkeen edellytyksiä sietää ulkoisia tekijöitä, kuten korkoprosentti ja valuuttakurssit.

(76) Komissio ottaa huomioon myös […]:n laatiman kertomuksen. Vaikka se on laadittu toimenpiteen toteuttamisen jälkeen, se sisältää Cristin luottoluokitusta ja tarjottuja vakuuksia koskevia yksityiskohtaisia arvioita, jotka perustuvat samoihin tietoihin kuin ne, jotka ARP:llä oli käytettävissään lainan myöntämisajankohtana. Kertomuksessa arvioidaan, että Cristin luottoluokitus on tasoa (BB-B), mikä on vain hieman alempi kuin ARP:n arvio. Vakuuksien osalta kertomuksessa katsotaan, että omaisuuserien arvoon perustuvassa […]:n arviossa ei ole otettu riittävässä määrin huomioon Cristin oman pääoman arvoa. […] katsoo, että ns. APV-menetelmä on johdonmukaisempi ja yleisemmin käytetty. Cristin luottoluokitusta ja tarjottujen vakuuksien arvoa koskevan oman arvionsa perusteella […] katsoo, että ARP:n lainaan soveltama korkoprosentti ei ole markkinakorkoa alempi.

(77) Komissio selvitti myös, vastaako ARP:n määrittämä korkoprosentti sitä viitekorkojen määrittämismenetelmää, jota komissio voi soveltaa markkinakoron sijasta. Menetelmä vahvistetaan viitekorkoja koskevassa tiedonannossa. Tiedonannon mukaan viitekorko saadaan lisäämällä korkomarginaali peruskorkoon, joka on 12 kuukauden IBOR (12 kk:n korko tietyn jäsenvaltion rahamarkkinoilla). Sovellettava korkomarginaali määräytyy kyseisen yrityksen luottoluokituksen ja vakuuksien arvon mukaan (ks. taulukko 6).

(78) Kun otetaan huomioon, että peruskorko oli syyskuussa 2010 Puolassa 4,49 prosenttia ([12]), ARP:n asettama lainakorko (6,81 %) olisi ollut viitekorkoa korkeampi, jos lainan myöntämisajankohtana:

— Cristin luottoluokitus olisi ollut ”heikko” (B) ja vakuustaso ”hyvä”,

— Cristin luottoluokitus olisi ollut ”tyydyttävä” (BB) ja vakuustaso ”tavanomainen”, tai

([12]) Viitekorkoa koskevan tiedonannon mukaan laskettu Puolan peruskorko syyskuussa 2010 on saatavilla seuraavalla komission verkkosivulla: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

— vakuustaso olisi ollut ”heikko” ja Cristin luottoluokitus vähintään ”hyvä” (BBB).

Kaikissa näissä kolmessa skenaariossa viitekorko olisi ollut 6,69 prosenttia (4,49 % ja 2,20 %), eli alempi kuin ARP:n määrittämä lainakorko (6,81 %).

(79) Edellä esitetyn analyysin perusteella komissio katsoo, että Cristin luottoluokitus lainan myöntämisajankohtana oli huonoimmassa tapauksessa ”heikko” (B). Vakuudet puolestaan kattoivat huonoimmassakin skenaariossa, jonka mukaan niiden arvo oli noin […] miljoonaa zlotya, yli 100 prosenttia lainan arvosta. Tämän vuoksi komissio katsoo, että oletettu tappio siinä tapauksessa, että lainaa ei maksettaisi takaisin (velvoitteen laiminlyönnistä johtuva menetys, LGD), olisi alle 30 prosenttia. Tämä vastaa viitekorkoa koskevan tiedonannon mukaan hyvää vakuustasoa. Kun otetaan huomioon lainan hyvät vakuudet, lainakoron olisi huonoimmankin skenaarion mukaan pitänyt olla toimenpiteen toteuttamisajankohtana vähintään 6,69 prosenttia (eli Puolan viitekorko 4,49 % + 2,20 %, ks. taulukko 6). ARP myönsi lainan tätä korkeammalla korolla (6,81 %).

(80) Yhteenvetona voidaan todeta, että komissio voi sille esitettyjen tietojen perusteella vahvistaa, että myöntäessään Cristille lainan ARP toimi samoin kuin yksityinen velkoja olisi toiminut käytettävissä olleiden tietojen perusteella ja määritti lainakoron markkinakorkoa vastaavalle tasolle.

Vertailuarvo

(81) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio tarkasteli […]-pankin myöntämän luoton käyttöä vertailuarvona käsiteltävänä olevan asian selvittämisessä. Komissio katsoi muun muassa, että […]-pankin myöntämä luotto erosi ARP:n myöntämästä lainasta siksi, että se oli arvoltaan huomattavasti pienempi ja että […]-pankki oli vain rahoittanut uudelleen toimenpiteen, jonka Crist oli alun perin rahoittanut omista varoistaan. Lisäksi komissio katsoi alustavasti, että ARP:n myöntämään lainaan liittyi suurempi riski kuin […]-pankin myöntämään luottoon, koska sen laina-aika oli pidempi kuin […]-pankin myöntämän luoton laina-aika.

(82) Kuten johdanto-osassa (50–55 kappale) korostetaan, Puolan viranomaiset vahvistivat uudelleen näkemyksensä, jonka mukaan […]-pankin myöntämää luottoa voidaan käyttää vertailuarvona ARP:n myöntämän lainan arviointia varten. Puolan viranomaiset korostivat kuitenkin, että ennen lainapäätöksen tekemistä otettiin huomioon myös muita tekijöitä.

(83) Komissio katsoo, että ARP:n päätös myöntää Cristille laina perustui yrityksen taloudellista ja rahoitustilannetta koskevaan monimutkaiseen asiantuntija-analyysiin, joka osoitti suunnitellun investoinnin olevan kannattava ja että riippumattoman rahoituslaitoksen, […]-pankin, aiemmin tekemä päätös, eli tässä tarkasteltu vertailuarvo, oli ARP:n kannalta merkityksellinen lisätieto.

(84) Komissio kiinnittää huomiota myös siihen, että Cristin toteuttama kuivatelakan hankinta merkitsi kokonaisen tuotantolinjan loppuun saattamista. Tämän vuoksi sitä voidaan pitää yrityksen liiketoimintasuunnitelman toteuttamisen kannalta vähemmän riskialttiina toimenpiteenä kuin sitä toimenpidettä, jonka toteuttamiseen […]-pankin laina oli tarkoitettu. […]-pankin tehdessä lainapäätöksensä ei ollut varmuutta siitä, pystyisikö Crist toteuttamaan suunnitellun investoinnin viimeisen vaiheen eli hankkimaan kuivatelakan omistukseensa. Lisäksi komissio katsoo, että Cristin toimintahistorian suurimman ([…] miljoonan euron arvoisen) sopimuksen allekirjoittaminen pankin myöntämän luoton ja ARP:n myöntämän lainan vastaanottamisen välisenä aikana vahvisti yrityksen asemaa verrattuna ajankohtaan, jolloin […]-pankki oli myöntänyt sille luoton.

(85) Lopuksi komissio haluaa huomauttaa, että ne lukuisat ulkopuoliset rahoituslähteet, joita yritys käytti ARP:n lainapäätöksen tekoajankohtana, osoittavat rahoitusalan suhtautuneen myönteisesti Cristin rahoitusmahdollisuuksiin ja sen kykyyn tuottaa tuloja.

(86) Koska menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainitut epäilyksiä herättäneet seikat on nyt selvitetty, komissio katsoo, että […]-pankin myöntämät lainaehdot, samoin kuin Cristin muista ulkopuolisista lähteistä saama rahoitus, tukevat päätelmää, jonka mukaan yksityinen velkoja olisi myöntänyt Cristille lainaa samanlaisin ehdoin kuin ARP.

Liiketoimintasuunnitelma

(87) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä todettiin, että vaikka Cristin taloudellinen tilanne oli ARP:n lainan myöntämisajankohtana yleensä ottaen hyvä, yrityksen nettotulos oli supistunut jo kolmen vuoden ajan ja markkinoilla oli tuotantokapasiteetin ylijäämää. Komissio suhtautui aluksi epäilevästi siihen, olisiko yksityinen sijoittaja myöntänyt rahoitusta, kun otetaan huomioon toimenpiteeseen liittyvä markkinariski ja se, että finanssikriisin vaikutus tuntui tuolloin täysimääräisenä.

(88) Kuten johdanto-osan 56–60 kappaleessa esitetään, Puolan viranomaiset toimittivat lisätietoja tekijöistä, joiden perusteella ARP päätti lainan myöntämisestä. Näitä olivat muun muassa yrityksen taloudellista tilannetta koskeva kolmivaiheinen analyysi, jonka mukaan yrityksen taloudellinen luotettavuus oli hyvä, sekä […]:n laatima riippumaton analyysi. Puolan viranomaiset korostivat, että investoinnin nettonykyarvon ja sisäisen korkokannan perusteella määritetty sijoitetun pääoman tuotto oli korkea.

(89) Komissio analysoi Puolan viranomaisten toimittaman arvion Cristin investoinnin kannattavuudesta. Analyysi osoittaa, että vaikka Crist joutui lopulta maksamaan kuivatelakasta suunniteltua enemmän (eli 175 milj. zlotya), sijoituksen taloudelliset tunnusluvut ovat hyvät (investoinnin nettonykyarvo on […] miljoonaa zlotya ja sisäinen korkokanta […] prosenttia toimenpiteen toteuttamisajankohtana saatavilla olevien tietojen perusteella). Markkinataloussijoittajaperiaatteen kannalta nämä luvut osoittavat, että Cristin liiketoimintasuunnitelma oli realistinen ja että yritys sai investoinnin ansiosta mahdollisuuden tehdä uusia sopimuksia vesitekniikan alalla. Allekirjoitettujen sopimusten arvo kertookin yrityksen nopeasta kehityksestä.

(90) Komissio toteaa, että yrityksen myyntiluvut ja operatiivinen toiminta kertovat voimakkaasta kasvudynamiikasta. Lisäksi Puolan viranomaiset ovat selvittäneet, että nettotuloksen supistuminen, mikä tapahtui vain kahtena vuonna (2008 ja 2009, ks. taulukko 4), liittyi Cristin uuteen liiketoimintasuunnitelmaan. Tämä on hälventänyt epäilykset, joita Cristin taloudellista tilannetta koskevat positiiviset yleisarviot olivat herättäneet.

(91) Tuotantokapasiteetin ylijäämää koskevien epäilysten osalta komissio toteaa, että vaikka tällaista ylijäämää saattaakin ilmetä perinteisen telakkateollisuuden alalla, Crist on ARP:lle lainan myöntämistä varten esitettyyn liiketoimintasuunnitelmaan perustuvan uuden strategiansa ansiosta hankkinut […] prosenttia (2009) – […] prosenttia (2011) tuloistaan muilta markkinoilta kuin perinteisestä telakkateollisuudesta (ks. taulukko 1). Cristin tulorakenne ja sen pääasiallisen toimialan eli merelle rakennettavien tuulivoimaloiden kehitysnäkymät osoittavat yrityksellä olevan kehityspotentiaalia. Ne osoittavat myös että yksityisille sijoittajille aiheutuva riski on suhteellisen pieni.

(92) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että toimenpiteen toteuttamisajankohtana saatavilla oli riittävästi liiketoimintaa koskevia tietoja, joiden perusteella markkinataloussijoittaja olisi voinut tehdä samanlaisen päätöksen kuin ARP.

(93) Tämän arvion oikeellisuuden vahvistavat Cristin taloudelliset tulokset vuosilta 2010–2011, jotka perustuvat kokonaisuudessaan liiketoimintasuunnitelmaan ja joita voidaan nyt tarkastella jälkikäteen. Vaikka yrityksen myyntiennusteesta toteutui vuonna 2010 vain […] prosenttia, suunniteltu myyntivoitto ja nettovoittomarginaali ylitettiin, ja nettovoitto oli 12,6 miljoonaa zlotya eli ylitti […]-kertaisesti kyseiselle vuodelle odotetun nettovoiton. Vuonna 2011 yrityksen tulos oli vielä parempi, sillä myynti oli […] prosenttia odotettua parempi, ja nettovoitto ylitti ennusteet […] prosentilla. Taseen loppusumma oli vuoden 2010 lopussa […] prosenttia ja vuoden 2011 lopussa […] prosenttia odotettua suurempi.

Yrityksen saama etuuskohtelu

(94) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio ilmoitti suhtautuvansa epäilevästi siihen, täyttyisivätkö tietyt tukiohjelmassa määritellyt ehdot. Epäilyksiä herätti etenkin se, olisiko Crist oikeutettu saamaan tukea ohjelman perusteella ja ylittyisikö ohjelmassa määritelty tuen enimmäismäärä siinä tapauksessa, että tukea myönnettäisiin (ks. johdanto-osan 15 kappale).

(95) Komissio panee merkille Puolan viranomaisten selityksen, jonka mukaan Crist oli oikeutettu saamaan ohjelmasta myönnettävää rahoitustukea ja että ARP:n Cristille myöntämä rahoitus ei ylittänyt ohjelmassa määriteltyä 80 prosentin enimmäismäärää (johdanto-osan 61–64 kappale). Jälkimmäisen kysymyksen osalta komissio tarkisti, että enimmäismäärää oli noudatettu Puolan viranomaisten tarkoittamalla tavalla myös niissä tiedoissa, jotka ARP:llä oli käytettävissään silloin kun se teki päätöksen lainan myöntämisestä: 150 miljoonan zlotyn rahoitusosuuden myöntäminen yhteensä 188,2 miljoonan zlotyn ([13]) arvoisen investoinnin toteuttamiseen tarkoittaa, että tukiintensiteetti on 79,7 prosenttia.

(96) Näiden selvitysten perusteella komissio katsoo, että epäilykset siitä, olisiko markkinataloussijoittaja myöntänyt vastaavan lainan, ovat hälventyneet.

1.2 *Toimenpiteestä yritykselle koituvaa etua koskevat päätelmät*

(97) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että ARP:n määrittämät lainaehdot eivät tuoneet yritykselle aiheetonta etua. Komissio katsoo erityisesti, että i) ARP:llä oli käytettävissään tiedot, joiden perusteella markkinataloussijoittaja olisi tehnyt samanlaisen päätöksen, ja että ii) ARP:n Cristille myöntämän lainan korko vastaa markkinakorkoa.

(98) Koska SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaoloa koskevat edellytykset ovat kumuloituvia, on niistä minkä tahansa puuttuminen ratkaisevaa. Tämän vuoksi ei ole tarpeen analysoida edellä johdanto-osan 66 kappaleessa mainittuja muita tekijöitä,

([13]) ARP ei voinut tuolloin tietää, että investoinnin todellinen kokonaisarvo olisi 25 miljoonaa zlotya odotettua korkeampi (eli 213,2 milj. zlotya eikä 188,2 milj. zlotya, mikä johtui kuivatelakan hinnan noususta).

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

*1 artikla*

Toimenpide, jonka Puolan tasavalta on toteuttanut Crist S.A. -yrityksen hyväksi myöntämällä sille 150 miljoonan zlotyn lainan 6,81 prosentin korolla, ei ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

*2 artikla*

Tämä päätös on osoitettu Puolan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 25 päivänä heinäkuuta 2012.

*Komission puolesta*
Joaquín ALMUNIA
*Varapuheenjohtaja*